

Verlag collegawerkgroep gedragscodes

4 mei 2011

1.	Doel collegawerkgroep	3
2.	Het begrip "gedragscodes"	3
3.	Gedragscodes opstellen: praktisch	4
3.1	Eén gedragscode of per doelgroep?	4
3.1.1	Voorbeelden: voorkeur doelgroepen	4
3.2	Gedragscodes per doelgroep	5
4.	Gedragscodes communiceren	7
4.1	Tips voor het communiceren van gedragscodes	7
4.2	Communiceren van gedragscodes per doelgroep	8
5.	Enkele good practices	9
6.	Wat met seksuele intimidatie?	10
6.1	In de gedragscode	10
6.2	Doorgeefrol van de sportfederaties	11

Aanwezig

Naam	Organisatie
Jan Jacobs	NKV
Caroline Jannes	VAL
Heidi Van Deuren	NVSF
Sarah Van Vynkt	VKF
François Demesmaeker	VKF
Jan Van den Berghe	KBKB
Ann Verhaeverbeke	VIV
Herman Laureys	VRB
Jonas Heuts	VFV
Lies Vlamynck	VLP
Evi Janssen	Dansliga Sportfederatie
Orsi Pinter	VJJF
Karen Andries	KBLVB
Els Vergauwen	VSF
Anja Walravens	VTB
Stijn Demeulemeester	VTDL
Gretl Vandamme	VZF
Lydia Colyn	VZF
Fernand V. Huyneghem	VZF
Fran Ketels	VSF (stagiair)
Sophie Cools	VSF
Sara Pannecoucke	VSF (verslag)
Kristine De Martelaer	Extern expert

1. Doel collegawerkgroep

De Vlaamse Sportfederatie vzw wil met de collegawerkgroep “gedragscodes” de deelnemende sportfederaties ondersteunen in het opstellen en communiceren van hun gedragscodes, naar aanleiding van het decreet inzake de uitwerking van ethisch verantwoord sporten.

Tijdens de workshop wisselden collega's uit verschillende federaties ervaringen en tips uit rond het onderwerp, dit alles in ondersteuning en met input van inhoudelijk expert.

Op voorhand vroeg de VSF aan de deelnemende sportfederaties om hun (voorlopige) gedragscode mee te brengen naar de collegawerkgroep. Sportfederaties die nog niet over een gedragscode beschikten, maar hierover wel al een visie of een doelstelling hadden, mochten dit ook gerust meenemen.

- In de voormiddag werd gefocust op het opstellen van een gedragscode, onder leiding van extern experte Kristine De Martelaer (professor aan de VUB en voorzitter ICES vzw).
- In de namiddag gingen we dieper in op het communiceren, implementeren en actief gebruiken van een gedragscode.

Het is belangrijk om te weten dat elke sportfederatie een andere invulling zal en moet geven aan hun gedragscodes, want zowel de sport als de context zijn belangrijke factoren (vb. buitensporten, teamsporten, vechtsporten,...).

De VSF geeft de sportfederaties geen kant en klare gedragscode mee, maar wel **tips, richtlijnen en aanbevelingen**.

2. Het begrip “gedragscodes”

Ethiek in de sport is erg hot. Bijgevolg wordt er meer en meer aandacht gevestigd op de gedragingen van de verschillende doelgroepen in de sport (atleten, trainers, scheidsrechters, ouders,...) Wat kan en wat kan niet? Sportfederaties en –clubs kunnen door het opstellen van een gedragscode bijdragen tot meer ethiek in de sport. Hierbij moeten we niet de “opvoeding van het kind” willen sturen of rechtekken, maar we moeten focussen op specifieke aspecten binnen de sportcontext. Goede afspraken maken goede vrienden.

Gedragscodes zijn er altijd al geweest in de sportsector, maar de sportfederaties en –clubs staan voor de uitdaging om deze explicieter te formuleren en te gebruiken.

Een gedragscode is een instrument voor organisaties: op zich vrij passief, maar het kan als kapstok dienen voor andere initiatieven en impulsen. Een gedragscode kan binnen elk van de zes thema's gebruikt worden. Een gedragscode gaat vaak ruimer dan één thema, maar dat is geen probleem.

Een sportfederatie staat voor enkele keuzes wat betreft het opstellen van gedragsregels. In het verslag vind je enkele bruikbare tips op onderstaande vragen.

- Kies je ervoor om als sportfederatie de gedragscodes op te stellen en “op te leggen” aan de sportclubs? Of vind je dat de gedragscodes vanuit de sportclub moeten groeien (bottom-up) en geef je hen dan hier enkele richtlijnen mee en tips mee?
- Werk je gedragscodes uit per doelgroep? Of dekt één algemene gedragscode de lading voldoende?
- Als ik mijn gedragscode(s) heb uitgewerkt, hoe zorg ik ervoor dat deze effectief geïmplementeerd worden in de sportclubs? Hoe communiceer ik de gedragscode op een creatieve manier?

3. Gedragscodes opstellen: praktisch

3.1 Eén gedragscode of per doelgroep?

Als sportfederatie kun je ofwel 1 gedragscode opstellen voor jouw sportclubs, ofwel kies je om een gedragscode per doelgroep uit te werken. De verschillende doelgroepen:

- atleten
- coaches
- scheidsrechters
- trainers, begeleiders,...
- ouders
- bestuursleden
- juryleden
- supporters
- ...

Tip: Als je ervoor kiest om doelgroepspecifieke gedragscodes op te stellen, hoef je als sportfederatie geen gedragscode op te stellen voor alle doelgroepen. In jouw sportfederatie weet je het best wat leeft en welke doelgroepen focus verdienen (dit kan om positieve of negatieve redenen zijn). Kies daarom enkele passende doelgroepen voor jouw sportfederatie en stel hiervoor een gedragscode op. Beter een gedragscode voor één doelgroep onderbouwd uitwerken én concretiseren, dan voor vijf doelgroepen heel algemeen en passief te blijven.

3.1.1 Voorbeelden: voorkeur doelgroepen

Hieronder vind je enkele voorbeelden en de voorkeur van de aanwezige sportfederaties omtrent de uitwerking van gedragscodes per doelgroep. Let op! Dit zijn slechts enkele voorlopige ideeën of voorkeuren, die zeker per federatie nog kunnen wijzigen...

- Voetbal Federatie Vlaanderen vzw: ouders, supporters en trainers
  - VFV geeft suggesties naar sportclubs toe om hun eigen gedragscode op te stellen
  - VFV verwijst naar de Panathlon Verklaring als werkinstrument/goed voorbeeld en hanteert (via de FO jeugdsport) een puntensysteem voor de deelnemende sportclubs
- Vlaamse Atletiekliga vzw: atleten, ouders, trainers & coaches, bestuursleden, juryleden
  - De VAL werkt met een voorbeeldgedragscode die aangepast moet/kan worden naar de specificiteit van de sportclubs. Per doelgroep worden aparte gedragscodes opgesteld (attitude, gedrag op training en wedstrijden, omgaan met materiaal en gezondheid, ...) + de highlights worden per doelgroep uitgewerkt.
- Vlaamse Liga Paardensport vzw: clubbestuurders, ouders, lesgevers, sporters
  - VLP geeft suggesties aan de doelgroepen en maakt hen bewust van gedragscodes, onder de noemer "maak het verschil" (ik maak het verschil, onze club maakt het verschil, ...)
  - maand mei = maand van de ethiek; iedere week = een andere doelgroep
  - werkinstrumenten voor de sportclubs: kleurenplaten, bierkaartjes, stickers,...
- Natuurvriendensportfederatie vzw: 1 gedragscode (heel algemeen)
  - "Tien geboden voor de sporter"
- Vlaamse Ju-Jitsu Federatie vzw: toeschouwers, jeugd en ouders
- Vlaamse Zwemfederatie vzw: jeugd
  - In 2010 is de VZF gestart met een sensibiliseringscampagne omtrent ethiek in de sport. Na de eerste informerings- en sensibiliseringsfase worden nu ook actieve werkvormen gebruikt.

Als sportfederatie kun je je eigen gedragscodes concreet maken of je kunt de **Panathlon Verklaring** gebruiken als werkinstrument. (zie bijlage: Panathlon Charter)

De Panathlon Verklaring is een goede basis, maar de gedragscode wordt best specifiek opgesteld per sportfederatie. Kies je ervoor om de Panathlon Verklaring als uitgangsbasis te nemen en zelf geen gedragscode op te stellen? Reik de clubs (en sporters) dan concrete tools aan om een of meerdere aspecten uit de Panathlon Verklaring in de praktijk te brengen.

Breng de gedragscodes over naar je doelgroepen

- eerste fase = informeren over de gedragscodes (kennis)
- tweede fase = sensibilisering (attitude)
- derde fase = vaardigheden – competenties

Fase 1 en 2 kunnen gelijktijdig gebeuren

3.2 Gedragscodes per doelgroep

Welke zaken/ waarden willen we nu meegeven in een gedragscode?

Belangrijk! Vertrek van een leeg blad en focus op de zaken die jouw federatie belangrijk vindt. (focus!! Veel zaken zijn belangrijk, maar wat wil je prioritair aanpakken?). Ter inspiratie (naar verwoording, omschrijving...) kun je dan andere gedragscodes bekijken

Hieronder vind je enkele concrete voorbeelden die je in de gedragscodes kunt plaatsen (met dank aan de werkgroepjes).

Aan de ouders

- Moedig sportiviteit aan door zich positief op te stellen naar ALLE atleten, coaches, fans en scheidsrechters
- Wees een voorstander van een jeugd vriendelijke omgeving zonder doping, drugs of scheldende taal. Onthoudt u ervan zeker tijdens sportevenementen voor jongeren.
- Moedig uw kind aan de regels te volgen en respectvol te zijn.
- Deelnemen is belangrijker dan winnen. Het welzijn van het kind belangrijker vinden dan het persoonlijk verlangen naar winnen.
- Doe een ander niet aan wat je zelf niet wil aangedaan worden.
- Gun jouw kind het plezier van de sport.
- Ken je plaats als ouder.
- Wees ouder, geen trainer.
- Respecteer de bestaande communicatiekanalen.
- Laat je mening horen op een constructieve manier.
- Schat het talent van het kind naar waarde.
- "Til het kind niet over het paard" of "Gooi het kind niet met het badwater weg"
- Geef de sport terug aan het kind.
- ...

Aan de trainers

- Plaats het emotionele en fysieke gezondheid van de jeugdige atleten altijd voor op externe druk of persoonlijke wil om te winnen.
- Doe je best om een veilige omgeving te creëren voor alle atleten.
- Wees een voorbeeld van Fair Play en Sportiviteit.

- Probeer voor al uw atleten altijd een omgeving te voorzien dat doping- & drugsvrij is en waar scheldende taal vermeden wordt.
- Respecteer de regels en scheidsrechters en communiceer op een positieve benaderende manier.
- Ken de regels en leer ze ook aan uw atleten!
- Moedig atleten aan om de regels te volgen en de tegenstander, andere coaches, fans en referees te respecteren.
- Wees niet enkel verantwoordelijk voor uw eigen gedrag maar ook dat van uw atleten, hun ouders en fans.
- Leer uw spelers dat de spelregels afspraken zijn waar niemand zich aan mag onttrekken; leer hen sportief te zijn, leer hen niet enkel om te winnen maar leer hen ook een waardig verliezer te zijn.
- Deel daar waar mogelijk de kinderen in volgens leeftijd, vaardigheid en fysieke gesteldheid.
- Vermijd dat getalenteerde spelers meer speel- en trainingstijd krijgen dan de andere. De minder goede sporters hebben zeker evenveel tijd nodig en hebben daar ook recht op.
- Schreeuw niet en maak de kinderen nooit belachelijk als zij fouten maken of een wedstrijd verliezen.
- Ontwikkel respect voor de vaardigheid van de tegenstander, voor de beslissingen van de scheidsrechter en voor de trainer van de tegenstander, voor het materiaal en de accommodatie.
- De trainer heeft een voorbeeldfunctie
- Geen machtsmisbruik
- Hou rekening met het verschil competitie en recreatie.
- Hou rekening met het verschil training en wedstrijd.
- Opvoedende waarde van de trainer
- ...

Aan de bestuurders

- communicatie en respect (kernwoorden)
- Luister niet alleen naar elkaar maar ook naar atleten, jury, coaches,...
- Inclusie: ouders betrekken (vb. oudercomité)
- Hou rekening met de visie van de club. (doorstroming van een nationale visie, federatie of een eigen visie)
- Zoek gekwalificeerde lesgevers om de kwaliteit in de sportclub te garanderen.
- Duid een vertrouwenspersoon aan in de sportclub. (ev. juridisch onderlegd)
- Heb respect voor het materiaal.
- Stel duidelijke regels en voorwaarden op voor je club. (vb. heb respect voor andere clubs, geen concurrentiestrijd)
- ...

Aan de sporters

- Respecteer de sport, speel eerlijk en volg de regels en afspraken.
- Wees respectvol t.o.v. scheidsrechters die proberen de sport eerlijk te laten verlopen.
- Wees het toonbeeld van een goede atleet zowel voor, tijdens als na de wedstrijd of training.
- Sporten staat centraal.
- Wees bescheiden bij winst en groots bij verlies.
- Respecteer de natuur en omgeving.
- Laat je niet verleiden tot doping, andere drugs en scheldende taal.
- Toon duidelijk aan supporters en ouders waar de triatlon en duatlon voor staat zodat ze van de wedstrijden kunnen genieten waarbij iedere finisher als winnaar zou beschouwd moeten worden. (Dit is een vrij vernieuwende regel. Het wijst op de basics van de sport; de pure basiswaarden. Het is een gedragsregel die je sport helpt bekend maken, "verkopen", maar dan vanuit de pure roots.)

- ...

Nog meer inspiratie nodig? In bijlage sturen we je enkele voorbeelden van gedragscodes van collega-federaties. Let op! Enkele van deze gedragscodes zijn nog sneuveldocumenten, voorlopige teksten die men toch al eens wou delen met andere federaties.

4. Gedragscodes communiceren

Bij het communiceren van gedragscodes moet je rekening houden met 2 aspecten.

1. communiceren van de sportfederatie naar de sportclubs
2. communiceren binnen de sportclubs (de federatie kan hier ondersteunend werken)

Tip: Als je de gedragscodes communiceert naar de sportclubs, toets dan eerst even af in welke fase jullie clubs zich bevinden omtrent de gedragscodes en speel hier verder op in.

Fase 1: informeren: het bestaan van de gedragscodes naar de sportclubs kenbaar maken (bv. a.d.h.v. van affiches, e-mails, ...)

Fase 2: sensibiliseren: club motiveren om de gedragscode als belangrijk te beschouwen, clubs het belang van de gedragscode doen inzien,

Fase 3: concretiseren: inwerken op de vaardigheden van clubs en betrokkenen: hoe kan ik de belangrijke waarden omzetten in de praktijk (zowel door negatief gedrag te vermijden als door positief gedrag te vertonen)?

4.1 Tips voor het communiceren van gedragscodes

Een gedragscode is en blijft een passief instrument. Bij gedragscodes komt het er echter op aan om van iets passief (woorden op papier) iets actief te maken. Hieronder vind je enkele tips om de gedragscodes te communiceren naar de sportclubs. Verschillende van onderstaande ideeën kunnen direct ook bijdragen tot een communicatie binnen de sportclub. (van bestuur/contactpersoon naar de leden, ouders,...)

- Plaats je gedragscode in de vorm van een anagram.
  - vb. KV Mechelen: ROOTS (Regels, Ons lichaam, Officiëlen, Tegenstrevers, Samen), waarbij roots ook staat voor “waarden, terug naar de wortels,...”
  - vb. FAIR (Fair play, Allemaal samen, Integriteit en Respect)
- op de website, via mailings
- via sociale netwerksites (bv. Facebook)
- gekoppeld met een puntensysteem voor de sportclubs (FO jeugdsport, label, ...)
- Via een logo (eventueel label ethisch verantwoorde sportclub, faire sportclub, ...). Als je vanuit de sportfederatie wilt werken met een logo of label (ethisch verantwoorde sportclub), bekijk dan eerst even welke logo's je al hebt, en of er geen overload of onnodige complexiteit ontstaat. Werken met een label impliceert een strikte opvolging. Beter geen label, dan een label zonder opvolging!
- Persoonlijk contact met de sportclubs is nog steeds belangrijk. Het succes van ethiek in de sportclub hangt veel af van wie hier jouw contactpersoon is. Bij voorkeur een figuur die deze taak nog erbij kan nemen en niet erbij moet nemen. Een persoon die met andere woorden niet belast is met veel andere taken (bv. een sporter, ouder,...)
- gekoppeld aan een project of evenement
  - Bv. “handschud-actie” Vlaamse Atletiekliga: atleten vragen om op één bepaald evenement handen te schudden met de juryleden. Communicatie hierbij kan vooraf of enkel op de dag zelf, via inkomkaarten, persoonlijk contact bij aanmelding, programmaboekje, “handschudlogo”, ...
  - andere denkpiste: sponsors koppelen aan een ethisch project

Naast het communiceren van gedragscodes (zowel van federatie aan clubs, als tools aanreiken voor communicatie binnen de club), kun je als federatie ook tools aanreiken om concreet met EVS aan de slag te gaan.

- Reik de trainers enkele doe-opdrachten aan om ethiek in de sportclub en aan de atleten voor te stellen. Stel bijvoorbeeld een PowerPoint presentatie op die de jeugdsportcoördinator op de eerste trainersvergadering kan laten zien. Of ontwerp een leuke spelvorm waarbij samenwerking centraal staat.
- Concrete ideeetjes zoals het aanbieden van pannenkoeken voor de tegenstanders, het beschilderen van bordes (die aan de kant van het trainings-/wedstrijdveld kunnen geplaatst worden) met slogans of het opstarten van een buddysysteem of peterschap in de club kunnen veel positieve reacties teweeg brengen.
- In de vorm van een spel, box, doe-boekje,... kan het project voorgesteld worden aan de juiste persoon in de sportclub (trainers, ouders,...)
- Voorzie spandoeken, posters, stickers,... om uit te hangen en te verdelen op wedstrijden, grote toernooien en evenementen.
- Fluovestjes met een bepaalde gedragscode (1 woord, bv. respect)
- Communiceer op inkomkaarten, polsbandjes, programmaboekjes, uurschema en andere zaken die iedereen sowieso bekijkt.
- Plaats eventueel een gedragscode op de truitjes van spelers, scheidsrechters, coach,... (bv. fairplay)
- Mascotte
- Plaats op de website: tip van de dag
- Integreer in de PowerPoint presentaties (vb. op AV)

4.2 Communiceren van gedragscodes per doelgroep

Aan de ouders

- Organiseer workshops of een infosessie en communiceer de gedragscodes via de coördinatoren, trainers,...
- Geef bij de inschrijving van nieuwe leden een welkomstpakket mee aan de ouders. (Tip! momenteel ontwikkelt VSF een model van onthaalbrochure voor sportclubs: een voorbeeldbrochure die jouw federatie aan de sportclubs kan aanreiken. Clubs kunnen deze brochure als basis gebruiken en de eigen concrete informatie in het model verwerken)
- ...

Aan de trainers

- Geef aan de trainers een PowerPoint door die gemakkelijk aan de ouders kan doorgegeven worden.
- Reik kant en klare tools aan.
- ...

Aan de bestuurders

- Organiseer een jaarlijks clubcongres met enkele workshops waar ideeën kunnen uitgewisseld worden met verschillende sportclubbestuurders over ethiek binnen de sportclubs. (+ Hoe kan dit dan concreet doorgegeven worden naar de sportclubs?) Dit creëert een gelijkgestemde visie over ethiek in de sport binnen jouw verschillende sportclubs.
- De clubbestuurders kunnen hun mening over ethiek op de clubwebsite plaatsen.
- Communiceer de gedragscodes via bierviltjes (i.f.v. bestuursvergaderingen)
- Geef de bestuurders een spandoek.
- Reik een prijs uit voor de beste ethische bestuurder.
- Voorzie eventueel wat ruimte op de lidkaart van de federatie voor ethiek.

Aan de sporters

- Organiseer een Facebook wedstrijd, filmwedstrijd op YouTube,...
- Fair play-systeem: quoterings voor fair play via de scheidsrechters
- De spelregels (van toernooien/ competities) kunnen aangepast worden i.f.v. de na te streven doelstellingen. (bv. elke speler moet minstens 50 minuten spelen, de scheidsrechter moet een fair play score toekennen na de match, ...)
- ...

In dit verslag vind je dus heel wat tips en ideeën om aan de slag te gaan en de gedragscodes op te stellen. De VSF kan geen ideale gedragscode aanreiken, want elke gedragscode is eigen aan de sport, de context, de sportfederatie, de sportclubs, doelgroepen, ... De Panathlon Verklaring biedt wel een goede uitgangsbasis.

Vooraleer je de gedragscodes opstelt en ideeën uitwerkt om deze gedragscodes te communiceren (vb. in de vorm van een box, affiches, online wedstrijd, ...) is het belangrijk om jouw sportfederatie te kennen en te weten wat in jullie mogelijkheden ligt. Is er voldoende dynamiek in jouw sportfederatie om grote(re) projecten op te starten omtrent ethiek in de sport? Indien niet: begin klein, evalueer en evolueer.

Hou er als sportfederatie ook rekening mee dat het sensibiliseren van de sportclubs niet direct effect zal tonen, de meeste sportclubs zijn nog niet zo bekend met het thema ethiek. **Sensibiliseren is een proces.** Wees niet ontgoocheld bij een reactie van 20% van je clubs. Denk dus op voorhand goed na over de inhoud en tracht deze boodschap geruime tijd aan te houden zodat dit een bruikbare kapstok wordt in de sportclubs. Op die manier krijgen zowel de vroege instappers als de clubs die pas na twee jaar het project oppikken dezelfde boodschap te horen.

Bovenstaande tips moeten deze communicatie naar en sensibilisering van de sportclubs wat vooruit helpen. De VSF zal dan ook de sportfederaties blijven ondersteunen door middel van relevante werkgroepen en via de VSF-communicatiekanalen.

5. Enkele good practices

We verzamelden goede voorbeelden op onze website (<http://vlaamsesportfederatie.be/nl/FaqDet/zijn-er-goede-voorbeelden-rond-ethiek-76-2.aspx>). Drie van deze goede voorbeelden bespraken we tijdens onze collegawerkgroep.

De **GymnastiekFederatie Vlaanderen vzw** lanceerde midden 2008 haar postercampagne "Coole Gymmanieren". Elke maand hangen de GymFedclubs een nieuwe poster rond een bepaald thema op. Op die poster staat een ludieke tekening en tips voor zowel trainers als gymnasten (ouders in juni). De tips voor de gymnasten zijn speels en concreet, voor de trainer dan weer duidelijk, maar op een volwassen manier.

Na een eerste informerings- en sensibiliseringsfase wou men ook tools aanreiken om het concreet gedrag van de betrokkenen aan te spreken. Via de coole gymbox reikt de GymFed nieuwjaarskaartjes, stickers, een powerpoint-presentatie, ... aan aan de clubs die intekenden op de actie en een coole gymmedewerker aanduiden.

De GymFed werkte voor hun campagne met een breed samengestelde adviesgroep (experts, VS, clubtrainer, psycholoog, juryverantwoordelijke, ...)

De **Vlaamse Zwemfederatie vzw** lichtte tijdens de werkgroep hun project toe "Gedragsregels voor hippe zwemmers en coole trainers" toe. In 2010 werd een affiche opgemaakt waarbij voor elke maand een slagzin en gedragsregel werd geformuleerd voor de zwemmer en de trainer. Elke club heeft deze affiche ontvangen om op te hangen in het zwembad, clublokaal, ... Naast deze sensibiliseringscampagne werden in 2010 nog ander initiatieven uitgewerkt, met name:

- Maandelijks clubmailing: De clubsecretaris/hoofdtrainer wordt maandelijks op een elektronische manier geïnformeerd over de 'slagzin/gedragsregel van de maand'. De bedoeling is dat zij op hun beurt de zwemmers deze boodschap overbrengen via hun clubsite, clubblad,...
- Sensibiliseringspagina voor de kinderen in de 'SPLASH'-krant en op de 'SPLASH'-web: In elke editie van de 'SPLASH'-krant zullen de lezertjes op een speelse manier (o.v.v. een rebus, puzzel,...) kennis maken met de verschillende gedragsregels van de affichecampagne.

Vanaf 2011 vermeldt de VZF maandelijks een versie van de 'gedragsregel in verhaal' en dit in combinatie met een 'opdracht'. Een leuke lees- en spelopdracht voor de kinderen, jongeren van je zwemclub. Meer info over deze actie vind je op www.zwemfed.be.

De **Vlaamse Liga Paardensport vzw** werkt onder de slogan "maak het verschil" (ik maak het verschil, onze club maakt het verschil, ...). Ze ontwierpen, samen met een cartoonist, een kleurenplaat (een ronde poster, met verschillende cartoons van "fout ethisch gedrag"). In mei (maand van de ethiek) focust VLP elke week op een andere doelgroep. VLP biedt ook werkinstrumenten aan voor de clubs. Bierviltjes kunnen in de cafetaria gelegd worden en trainers kunnen kinderen die positief gedrag vertonen belonen met een sticker. De VLP stuurt deze zaken enkel op naar clubs die hier op voorhand op intekenden. Clubs die deelnemen aan eht project zullen volgend jaar een poster "onze club heeft het verschil gemaakt"

Lesgevers van de sportkampen kregen de kans tijdens hun jaarlijkse samenkomst mee te werken aan een gedragscode voor de sportkampsgevers. De aanwezige sportkampsgevers kregen een T-shirt met het opschrift "ik maak het verschil".

6. Wat met seksuele intimidatie?

In de collegawerkgroep hebben we ook even kort het onderwerp seksuele intimidatie besproken, aangezien dit een actueel thema is. We merken dat dit thema enorm leeft bij de sportfederaties en hier dus heel veel vragen over ontstaan.

6.1 In de gedragscode

De VSF is voorstander om als sportfederatie geen specifieke gedragscode voor seksueel gedrag uit te schrijven, maar slechts 1 zinnetje in de gedragscode te vermelden over seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De deelnemende sportfederaties vinden het opnemen van de termen "seksueel grensoverschrijdend gedrag" en "seksueel misbruik" niet echt noodzakelijk in hun gedragscode. Want enkel seksueel misbruik is niet voldoende. Veelal betreft het in het algemeen gedrag dat voortvloeit uit een ongelijkwaardige positie. Trainers, bestuurders,... moeten attent gemaakt worden op hun, niet altijd zichtbare, "machtspositie". Eventueel kan er in de gedragscode één of meerdere gedragsregels ingevoerd worden onder de noemer ongelijkwaardigheid (of/ en zwaarder: machtsmisbruik) waaronder dan ook seksueel misbruik valt.

Hieronder vind je enkele losse suggesties voor gedragsregels rond dit thema. De sportfederaties hebben uiteraard de vrije keuze als ze deze gedragsregels willen opnemen in hun gedragscode(s). De doelgroep van deze gedragsregels is de sportbegeleider (trainer, coach,...). Dit kan ook toegepast worden op andere doelgroepen (bestuurders, scheidsrechters,...)

1. De begeleider moet zorgen voor een omgeving en sfeer waarbinnen de sporter zich veilig voelt (te bewegen).
2. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik tegenover de sporter, zowel fysiek als verbaal.
3. De begeleider zal tijdens training(stages), wedstrijden en reizen gereserveerd en met respect omgaan met de sporter en de ruimten waarin de sporter zich bevindt, zoals de kleed- of hotelkamer.
4. ...

Heeft jouw sportfederatie zelf nog ideeën voor gedragsregels omtrent (machts)misbruik of seksueel gedrag? Laat deze gerust weten.

6.2 Doorgeefrol van de sportfederaties

Voor de sportsector is geen apart meldpunt opgericht en dit zal waarschijnlijk ook niet gebeuren in de toekomst. Wel kunnen de slachtoffers steeds terecht bij de **onafhankelijke centra** (Centrum Algemeen Welzijn of Vertrouwenscentrum Kindermishandeling).

De sportfederaties worden steeds meer geconfronteerd met seksueel grensoverschrijdende handelingen in hun sportclubs en moeten hier dus ook hun rol in opnemen. De sportfederaties zijn geen experts in dit thema en van hen wordt ook niet verwacht dat ze dit zijn.

Als een sportfederatie een melding van seksueel misbruik ontvangt, zijn hier enkele zaken voor de sportfederatie aan verbonden.

- Hoe treedt de sportfederatie tussentijds op? (bv. schorsen trainer of scheidsrechter?)
- Treedt de sportfederatie op als bemiddelaar tussen de twee partijen? Of wil de sportfederatie deze bemiddelende rol niet opnemen? (= naargelang de filosofie van de sportfederatie en de context van de melding)

Tips:

Hou als sportfederatie rekening met de extreme gevallen (verwijs door naar hogere instanties) en de zachte materies (toets af aan de gedragscodes binnen de sportfederatie en sportclubs, ...).

- Stimuleer als federatie het melden van (vermoedens van) seksueel grensoverschrijdend gedrag. Je kan doorverwijzen door een link naar of telefoonnummer van een CAW of VK te plaatsen op de website (of andere communicatiekanalen), door een vertrouwenspersoon/ombudspersoon te installeren in de federatie (of in de clubs), door regelmatig (positieve) aandacht te besteden aan het onderwerp,...
- Wat te doen bij een vermoeden of melding? Neem het best contact op met een CAW, VK, arts, Sensoa,...
- Krijg je een (vermoeden of) melding in verband met een minderjarige? Contacteer dan zeker een vertrouwenscentrum kindermishandeling (of de lokale politie). Je kan bij hen terecht voor een melding waarbij je advies of actieve hulp (zoals rechtsreeks contact met het gezin) vraagt, de coördinatie van hulpverlening inzake kindermishandeling en de diagnostiek inzake kindermishandeling.

Momenteel werkt de Vlaamse Sportfederatie vzw een stappenplan uit voor sportclubs: 'Wat met seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik in jouw sportclub?' Jouw sportfederatie kan dit stappenplan aan jouw sportclubs aanreiken.

Adressen

CAW (Centrum Algemeen Welzijnswerk)

onthaal@kaw.be

0476/92 18 04

www.kaw.be

Vertrouwenscentrum Kindermishandeling

www.kindermishandeling.be

Meer info over seksueel misbruik vind je op onze website www.vlaamssportfederatie.be